

UNGA PÅ OPERAN UPPTÄCKER ATT OPERAN Fyller 250 ÅR

INTRODUKTION

– *Det magiska huset*

I *Det magiska huset* kan skolor ta del av Kungliga Operans verksamhet och följa med bakom kulisserna på Sveriges nationalscen för opera, balett och dans. Här arbetar inte bara opera-sångare, dansare och musiker utan också en mängd andra yrkesgrupper som tillsammans skapar opera- och dansföreställningar.

Lärarhandledningen är framtagen som inspiration till arbete i klassrummet efter att eleverna har fått se avsnittet Unga på Operan upptäcker att *Operan fyller 250 år*. Övningarna kan anpassas efter eleverna och göras i helklass, mindre grupper eller individuellt. Handledningen riktar sig i första hand till lärare för barn i årskurs 1-3, men passar även äldre elever.

AVSNITTET

I det här avsnittet får ni upptäcka Operans 250 års jubileum tillsammans med Sara och Dilan. Här träffar ni även konditorn Frida, slottspedagogen Jonas, professorn Karin samt barockdanspedagogen Patrik.

ÄMNESFOKUS: *historia, bild samt idrott och hälsa*

Avsnittet och denna lärarhandledning knyter an till Lgr22 på flera sätt och särskilt till ämnena historia, bild samt idrott och hälsa. Innehåll som särskilt berörs är:

- ✓ Teckning, måleri, modellering och konstruktion.
- ✓ Samtida och historiska bilder och vad bilderna berättar, till exempel dokumentära bilder och konstbilder.
- ✓ Takt och rytm i enkla danser och rörelser till musik.
- ✓ Samtal om upplevelser av olika aktiviteter.
- ✓ Tidslinjer och tidsbegreppen dåtid, nutid och framtid.
- ✓ Kunskaper om händelser, aktörer och förändringsprocesser under olika tidsperioder samt historiska begrepp och långa historiska linjer.

FACIT TILL QUIZ PÅ SIDAN 9

FACIT: X, 1, 1, 2, 1, 1, 1, X, X, 1

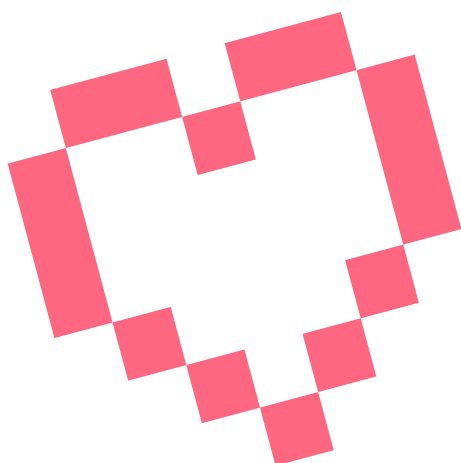
250 ÅR AV SÅNG, MUSIK OCH DANS

Kungliga Operan fyller 250 år i år! Det var dans-, opera- och teaterälskande Kung Gustav III som tyckte att Sverige skulle ha en egen nationalscen för opera och balett. Han ville också att det skulle framföras svenska operor på scenen, vilket var helt nytt i Sverige. 1773 skapades det som sedan kom att heta Kungliga Operan.

1782 invigdes det operahus som ni ser en modell av i avsnittet. Gustav III njöt av många föreställningar här, men det var också i detta hus han dödades av ett pistolskott under en maskeradbal.

100 år senare bestämdes det att Gustav III:s älskade operahus skulle rivas. Det hade helt enkelt blivit för slitet och brandfarligt. I stället byggde man ett nytt operahus på samma plats, vilket invigdes 1898. Det huset står kvar där, över 100 år gammalt, strax intill Kungsträdgården i Stockholm.

I det huset finns också Unga på Operan med ett fantastiskt spännande uppdrag: att göra dans- och operaföreställningar specifikt för barn och unga, och att erbjuda olika pedagogiska aktiviteter i Operahuset så väl som i klassrummet. Kultur och konst är en grundläggande del av livet, och Unga på Operan ska vara en plats där barn och unga får möta musik, sång och dans, men också inspireras till att skapa, utforska och tänka fritt. Unga på Operan är en relativt ny verksamhet i jämförelse med Operans 250 år, men fyller hela 20 år under 2023!

DANSA SOM PÅ GUSTAV III:S TID

I avsnittet får Sara och Dilan lära sig dansa barockdans så som man gjorde det på slutet av 1700-talet. Det som idag kallas barockdans utvecklades i Frankrike under 1600- och 1700-talen vid Ludvig XIV:s hov. I Sverige dansades barockdans både på operascenen och i balsalen. Som pedagogen Patrik berättar i avsnittet är barockdans väldigt annorlunda från de olika dansstilar vi ser idag. Barockdansen består av kroppsnära rörelser och man dansar nästan hela tiden på det som kallas halvtå. Dessutom får man gärna se lite högtidlig och kunglig ut medan man dansar.

SKAPA BAROCKDANS!

Gå först runt i rummet som er själva i tystnad. Börja sedan spela upp barockmusik (se musikförslag nedan). Inspireras av musiken och låt den påverka era kroppsrörelser och ert sätt att gå på. Gå upp på halvtå så som Patrik gjorde i avsnittet och fortsätt gå runt till musiken.

När ni träffar en klasskompis stannar ni upp. Paren ska tillsammans hitta på en rörelse eller ett danssteg som ni tror kung Gustav III tyckte om att göra på 1700-talet. Lyssna på musiken och använd fantasin! Det behöver inte vara krångligt utan det kan exempelvis vara en liten snurr, ett hopp eller ett par handrörelser. Kom gärna ihåg att rörelserna på den tiden ofta var nära kroppen!

När alla par har övat in sin rörelse eller sitt danssteg fortsätter ni gå runt i rummet på kunglig halvtå. När ni träffar en klasskompis hälsar ni på varandra genom att göra er rörelse.

Efter en stund ber läraren eleverna stanna till med en ny klasskompis. Nu ska ni lära varandras rörelser. Öva tills ni båda tycker ni kan de två rörelserna och fortsatt sedan gå runt i rummet.

Parövningen upprepas en sista gång. Då får ni lära två nya rörelser från varandra så alla elever kan fyra rörelser totalt.

Nu börjar kungliga balen! Hög musiken ett snäpp och dansa fritt med inspiration från musiken och de olika steg och rörelser ni precis lärt er.

SAMTALA

Efter dansen kan ni samtala om hur övningen kändes i kroppen:

Hur kändes det att gå på halvtå? Vilka delar av kroppen använde ni när ni gjorde de olika rörelserna och dansstegen? Var det lätt eller svårt att hitta på rörelser? Får barockdansen och -musiken dig att känna på ett speciellt sätt? Känns du som dig själv eller som en annan person? Hur skiljer sig barockdansen från hur ni brukar dansa?

MUSIKFÖRSLAG

Förslag på barockmusik:

Sök upp albumet Jean-Baptiste Lully: *L'orchestre du Roi Soleil* på Spotify eller följ länken nedan. Vi rekommenderar spår er att lyssna på spår 2, 3, 4, 6 och 8.

Länk »

<https://open.spotify.com/album/3EWuecHhAsyI-ITMbEk71m2?si=PpqcjhmaQxGdi7Cw5gobhA>

FÖDELSEDAGSEEST I SANN OPERAANDA

I avsnittet får ni ta del av Operans födelsedagsfirande. Husets anställda samlas med barnpublik, alla är utklädda till operafest och det sjungs »Ja må du leva!« för fullt.

I centrum för festligheterna står Fridas färgglada tårta. Hon berättar hur hon har hämtat inspiration till tårtan från operahuset. Det är färgstarkt och glatt. Balleriner och tyllkjolar har förvandlats till marsipandekorationer och Operans orkester har blivit till ätbara dekorationstangenter.

Kungliga Operans födelsedag kommer faktiskt firas vid flera tillfällen under 2023, ett år vi också kallar Jubileumsåret. Det är inte heller första gången det är fest på Kungliga Operan. Som ni hörde slottspedagogen Jonas berätta i avsnittet dödades Kung Gustav III just på en fest i operahuset, nämligen på en maskeradbal.

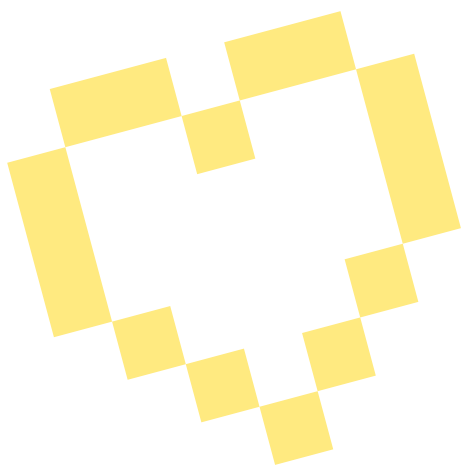
GÖR EN EGEN MASKERADMASK!

MATERIAL

Kartongpapper eller liknande styvt papper, elastiskt snöre, lim, saxar, fjädrar, färgpennor, glitter, paljetter, färgkriter, silkespapper, tyg m.m.

INSTRUKTIONER

- ✓ Använd er av mönstret på nästa sida eller skapa en egen design för masken.
- ✓ Klipp ut masken. Pappret ni använder ska vara relativt styvt så det inte går sönder så lätt.
- ✓ Gör två små hål eller kors vid maskens ändrar, trä därefter igenom snöret och knyt ihop det.
- ✓ Använd fantasin och dekorera masken. Hur ska just din mask se ut på maskeradbalen? Vilken känsla ska den ge? Är den rolig, otäck, förtrollande eller kunglig? Vilka färger ska den ha?

GÖR EN MAGISK TÅRTA!

MATERIAL

En papplåda, en skokartong eller liknande.
Den får gärna vara stor! Ni kan också använda flera olika lådor i olika storlekar.

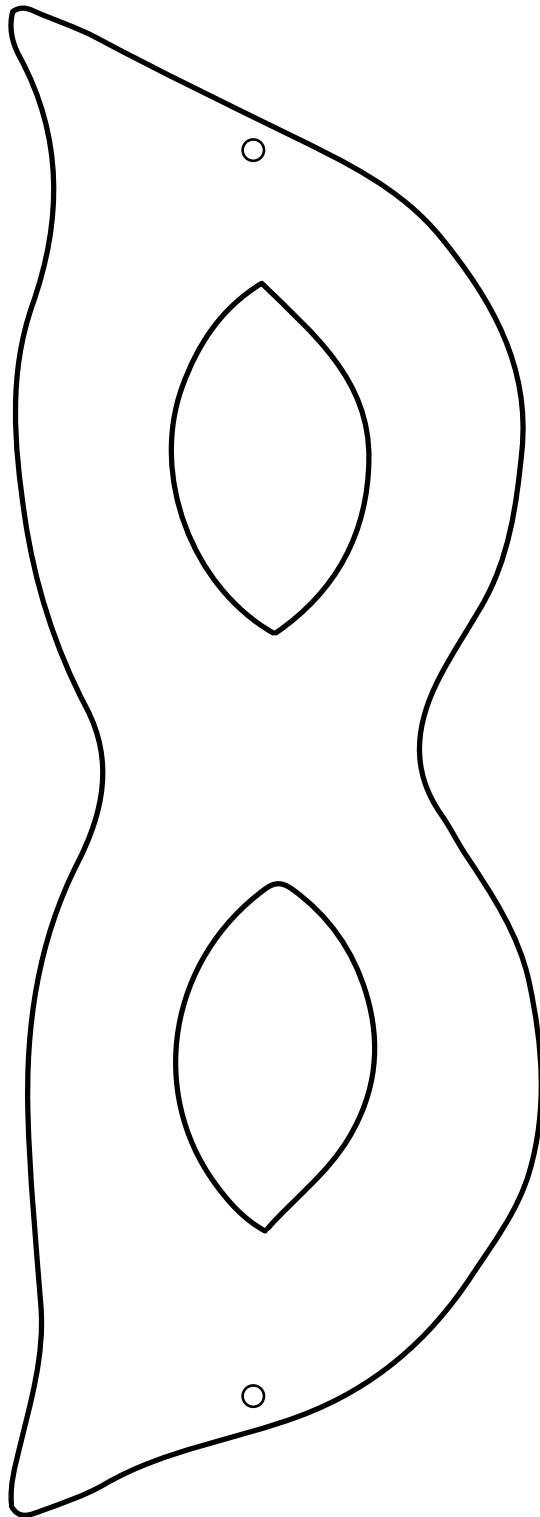
Dessutom behövs: lim, saxar, silkespapper, papper, målarfärg, fjädrar, glitter, paljetter m.m.

INSTRUKTIONER

- ✓ Om ni har flera lådor bestäm tillsammans om ni ska göra flera olika tårtor eller en stor. Om ni vill göra en tårta är det bra att komma ihåg att dekorationerna i nästa moment ska passa ihop med tårtan som helhet.
- ✓ Måla lådan eller lådorna eller klä in dem i fint papper.
- ✓ Om ni har flera lådor och väljer att göra en stor tårta limma lådorna på varandra: Ställ den största lådan längst ner och bygg på med resterande lådor så högt ni kan och vill.
- ✓ Gör dekorationer! Hämta inspiration från konditorn Frida. Kan silkespapper till exempel fungera som marsipanblommor och tyllkjolar? På vilket sätt ska musik och instrument präglade er tårta?

DAGS FÖR MASKERADBAL!

När maskerna och tårtan är klara är det dags för fest. Sätt gärna på lite trevlig musik att dansa till eller sjung tillsammans. Ni kan ju passa på att dansa lite barockdans om ni vill!

FRAMTIDENS OPERAHUS

I år har Kungliga Operan funnits i 250 år. I slutet av avsnittet funderar Sara och Dilan över framtidens operahus. Kommer robotar och hologram fylla scenerna, eller kommer opera helt glömmas bort i framtiden, undrar Dilan. Sara påpekar dock att människor har dansat, sjungit och spelat musik i alla tider och antagligen kommer fortsätta med det även i framtiden.

Operahus kan se väldigt olika ut på både insidan och utsidan. Vissa byggnader har funnits länge medan andra är helt nybyggda. Trender inom arkitektur samt nya tekniker och byggmaterial påverkar operahusens utseende, men gemensamt för dem alla är att det är ett hus skapat för sång, dans och musik.

I följande övningar får eleverna både blicka bakåt och framåt i tiden. Klassen ges möjlighet att tillsammans fantisera och diskutera kring operahusens dåtid, och inte minst framtid.

TITTA PÅ OPERAHUS!

Titta tillsammans på bilder av olika operahus från olika tider och delar av världen. På nästa sida ser ni två bilder av Kungliga Operan i Stockholm som byggdes vid slutet av 1800-talet, samt två bilder av det norska operahuset i Oslo från 2008. Runt om i världen finns många fler operahus byggde i olika stilar, exempelvis operahuset i Sydney, La Scala i Milano och Teatro Colón i Buenos Aires. Sök gärna upp fler bilder av olika operahus på internet.

DISKUTERA

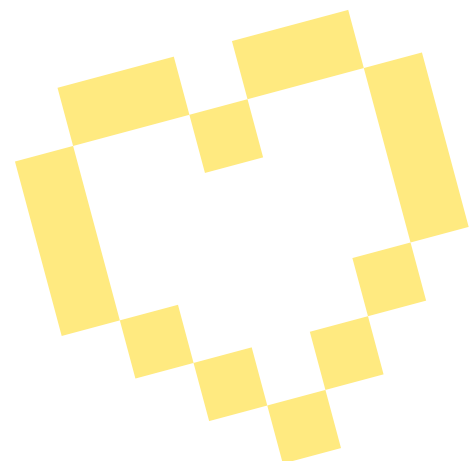
Diskutera tillsammans i par eller i mindre grupper:

- ✓ Hur ser husen ut på utsidan?
- ✓ Hur ser de ut inomhus?
- ✓ Vilka former ser ni?
- ✓ Vilka material tror ni har använts?
- ✓ Vilka likheter och skillnader ser ni på de olika husen?
- ✓ Kan ni gissa när de olika husen byggdes eller var de står i världen?

RITA FRAMTIDENS OPERAHUS!

Be varje elev rita ett förslag på framtidens operahus. Använd fantasin!

- ✓ Hur kommer ett operahus se ut om 250 år?
- ✓ Vilka färger och former tror du kommer dominera?
- ✓ Är allt gjort av glas, betong, trä eller diamanter?
- ✓ Var kommer huset att ligga; mitt i stan, vid vattnet, högt uppe på ett berg?

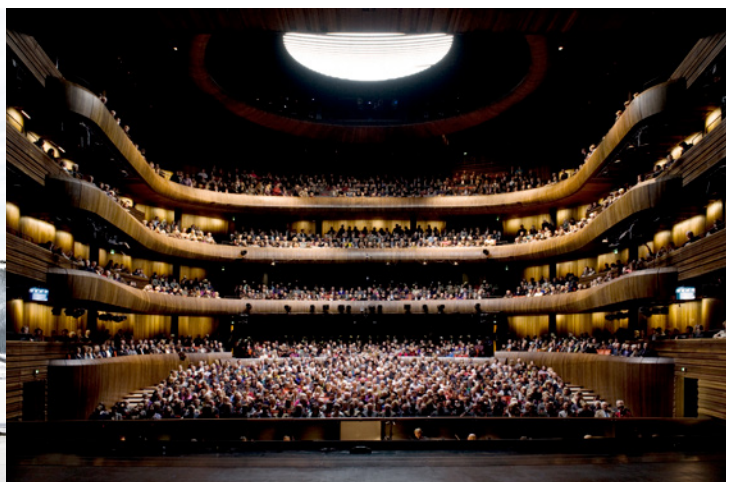
KUNGLIGA OPERAN

Färdigställdes 1898 och ritades av arkitekt Axel Anderberg

DEN NORSKE OPERA & BALLET

Färdigställdes 2008 och ritades av Snøhetta

QUIZ – OPERAN FYLLER 250 ÅR

	1	X	2
1. Vad heter det rum som kungen fördes till efter attentatet?	Lilla stallet.	Lilla kabinettet.	Lilla kontoret.
2. Med vilket vapen mördades Kung Gustav III på Operans maskeradbal	En pistol.	Ett svärd.	Ett gevär.
3. Hur länge har det funnits speciella föreställningar för barn och unga?	Drygt 100 år.	Drygt 50 år.	Drygt 200 år.
4. Vad består Fridas tårta av?	Chokladbottnar, chokladmousse och blåbär- och vinbärskompott.	Chokladbottnar, citronmousse och björnbärs-kompott.	Chokladbottnar, karamellmousse och körsbär- och hallonkompott.
5. Hur var barnen i de sago-spel som Karin beskriver?	Snälla och lydiga eller elaka.	Stora och starka eller töntiga.	Smarta och kloka eller roliga.
6. Hur skulle folk se ut på teaterscenen och i balsalen för 250 år sedan?	Kungliga, spexiga och lyxiga.	Märkvärdiga, spinkiga och skojiga.	Märkvärdiga, högtidliga och kungliga.
7. Vilket år dödades Kung Gustav III?	1792	1702	1692
8. Vad dansade man på för 250 år sedan?	Tå.	Halvtå.	Knäna.
9. Vad tror Dilan vi kommer se på scenen om 250 år?	Änglar och spöken.	Robotar och hologram.	Raketer och rymdvarer.
10. Vilka instrument-dekorationer syns på tårtan?	Pianotangenter.	Trumpinnar.	Harpsträngar

